122 . Porţ | Comuna: Marca | Judeţ: Sălaj | Punct: Corău | Anul: 2010

Anul: 2010
Cod RAN: 141982.01
Perioade: Preistorie, Protoistorie, Antichitate
Epoci: Neolitic, Eneolitic, Epoca bronzului timpuriu, Epoca bronzului, Hallstatt, La Tène, Epoca romană timpurie, Epoca romană târzie
Tipuri sit: locuire, descoperire izolată
Categorii sit: Domestic, Religios, ritual şi funerar, Neatribuit
Autori: Dan Băcueţ-Crişan, Sanda Băcueţ-Crişan, Ioan Bejinariu, Vasile Daniel Culic, Horea Dionisiu Pop
Instituții: Muzeul Judeţean de Istorie şi Artă, Zalău, Muzeul Judeţean de Istorie şi Artă, Zalău, Muzeul Judeţean de Istorie şi Artă, Zalău, Muzeul Judeţean de Istorie şi Artă, Zalău, Muzeul Judeţean de Istorie şi Artă, Zalău

Raport

Situl identificat din anii 80 se întinde atât pe teritoriul judeţului Sălaj, cât şi pe teritoriul judeţului Bihor, fiind tăiat de limita celor două judeţe. Situl este cunoscut în literatura de specialitate ca Suplacu de Barcău „Corău", beneficiind de cercetări sistematice efectuate de Doina Ignat. În această zona, a fost realizat un baraj de acumulare, potrivit planurilor beneficiarului doar o suprafaţă de aproximativ 2 ha din sit urmează a fi acoperită de apă. Până în prezent în cadrul cercetărilor întreprinse în anii 2002, 2003, 2010 au fost sesizate complexe sau niveluri de locuire aparţinând culturilor Starčevo-Criş, Pişcolt timpuriu şi târziu, aşa-numitul grup Suplac, cultura Coţofeni, bronz târziu, Hallstatt, cultura Sentesvekerzug şi epoca romană, sec. II - III.

Cercetările preventive derulate ca urmare a intenţiei de construire a unui baraj de acumulare, au început în anul 2002 şi au fost continuate în anul 2003. După o întrerupere de 7 ani, cercetările au fost reluate în anul 2010.

În campania anului 2010 au fost realizate un număr de 5 suprafeţe de cercetare amplasate în general în partea de N a sitului, zonă care va fi prima afectată de revărsarea de apă. Potrivit documentaţiei beneficiarului din cele 6 ha, cât însumează situl pe teritoriul judeţului Sălaj, vor fi afectate 2,14 ha, areal care necesită descărcare de sarcină arheologică.

Intr-o primă etapă a fost îndreptat unul din malurile unei gropi de scos pământ executată în anul 2004. S1/2010 a fost amplasată pe malul vestic al gropii executate de beneficiar, având dimensiunile de 30 x 1,5 m.

Stratigrafic au fost surprinse două niveluri de locuire, separate între ele de un nivel steril. Au fost cercetate şapte complexe arheologice dintre care o parte dintr-o locuinţă, un mormânt de inhumaţie foarte prost păstrat, 3 şănţuleţe de la o palisadă interioară, două gropi.

S2/2010 amplasată la marginea vestică a sitului avut dimensiunile de 24 X 1,5 m, fiind trasată pentru urmărirea stratigrafie în această zonă.

Au fost sesizate două nivele de locuire neolitice şi sporadic un nivel de locuire Sentesvekerzug. Au fost identificate şi cercetate 11 complexe dintre care 4 aparţinând culturii Sentesvekerzug.

Dintre complexele neolitice se remarcă C11, locuinţă adâncită cu un bogat material ceramic pictat aparţinând unui nivel timpuriu de locuire (de tip Suplac I la D. Ignat) şi 2 şănţuleţe provenite de la o palisadă interioară.

S3/2010 avut dimensiunile de 70 x 5 m, orientată E-V amplasată în paralel cu şanţul de delimitarea al judeţelor Sălaj-Bihor.

Generat la: 06.08.2025 16:37

În general pe traseul suprafeţei de cercetare au fost identificate 4 niveluri de locuire neolitice, din păcate suprafaţa nu a putut fi epuizată din cauza acumulării de apă.

S4/2010- a fost trasată de la nord la sud perpendiculară pe S3, şi a avut dimensiunile de 50 x 5 m.

Stratigrafic au fost identificate 4 niveluri de locuire neolitice, de la nivelul humusului fiind conturate complexe aparţinând 2 complexe de epocă romană.

Dintre cele 4 niveluri neolitice cel superior a fost identificat pe tot traseul suprafeţei, nivelul 3 (niv. 1 humus, niv. 2 neolitic superior, niv. 3 neolitic intermediar, niv. 4 steril, niv. 5 nivel neolitic inferior, niv. 6 nivel Pişcolt) apare de la m. 8 al secţiunii, niv 5 de la m. 30, iar nivelul inferior aparţinând culturii Pişcolt a fost surprins doar în apropierea complexelor corespunzătoare complexelor.

S5/2010 a fost trasată în paralel cu S2/2010, orientată nord-sud, cu dimensiunile de 31 x 5 m. Pentru primii 13 m ai secţiunii nu a fost identificat un nivel de cultură, sub humus urmând direct sterilul galben, de la m 13 apare un nivel de locuire neolitic surprins în continuare până la m. 31, iar de la m. 21 spre m. 31 apar alte două niveluri de locuire. Au fost preparate două locuinţe de suprafaţă din nivelul superior, 3 complexe de mari dimensiuni din nivelul inferior de locuire, numeroase gropi, două şănţuleţe de la palisada interioară, două gropi aparţinând epocii romane.

În cadrul cercetării efectuate în anul 2010 au fost identificate şi preparate 165 de complexe dintre care locuinţe: 24 locuinţe, 23 neolitice şi una Sentesvekerzug, morminte de inhumaţie trei certe şi alte cinci posibile, morminte de incineraţie - 2, gropi - 73, urme de la două sisteme de protecţie de tip palisadă, numeroase gropi de stâlp.

Complexe neolitice

Locuinţe

Dintre locuinţele identificate exemplificăm cu cele mai reprezentative:

C1- locuinţă de suprafaţă surprinsă parţial în secţiunea S1 la îndreptarea profilului unei gropi de foarte mari dimensiuni. Locuinţa s-a conturat ca o aglomerare de piatră având dimensiunile surprinse în secţiune 1,50 x 0,80 m. Au fost recoltate numeroase fragmente ceramice precum şi utilaj litic. Stratigrafic aparţine nivelului superior.

C11- locuinţă adâncită surprinsă parţial în secţiunea 2/2010, şi parţial în S5/2010 având dimensiunile de 4,40X 2,4 m. A fost recoltat numeros material ceramic de foarte bună calitate, ceramică pictată, utilaj litic. Pe baza ceramicii pictate locuinţa poate fi atribuită unui nivel timpuriu de locuire (Suplac I la D. Ignat).

C20 - locuinţă de suprafaţă cercetată în S3/2010, la -0,30m formă patrulateră surprinsă parţial, având dimensiunile cunoscute de 3,80 x 3 m. S-a conturat ca o aglomerare de piatră de râu, comasată în special spre latura de N, NV până aproape de centrul complexului în rest fiind identificată o podea de lut galben alocuri arsă la roşu. Printre pietre au fost identificate materiale ceramice, 5 dălţi şi bulgări de piatră cu urme de desprindere a unor dălţi. Aparţine nivelului superior de locuire neolitic de la Porţ.

C21 - locuinţă de suprafaţă, având dimensiunile surprinde de 2 X 2,40m, conturată la – 0,30 m, ca o zonă puternic pigmentată la roşu. În colţul vestic a fost identificată o aglomerare de piatră. Aparţine nivelului superior de locuire neolitic de la Porţ. Din locuinţă a fost recoltat numeros material ceramic, dălţi, o statuetă antropomorfă.

C22 - locuinţă de suprafaţă conturată în S3/2010, c.28-30 ca o aglomerare de piatră de râu, surprinsă parţial la -0,33m, având dimensiunile de 2 X 1,80m. La îndepărtarea nivelului de piatră, sub acesta au apărut urme de lutuială galbenă, parţial arsă la roşu. Au fost recoltate numeroase fragmente ceramice care atribuie complexul nivelului superior de locuire.

C33 - locuinţă de suprafaţă identificată în S3/2010, c.13,5-14,8, la -0,28 m. S-a conturat ca o podea de lut arsă la roşu, în care au fost sesizate gropi de stâlp. Sub nivelul de lut ars apare un nivel de piatră de râu printre care se observă urme de lutuială galbenă, sub acest nivel de piatră apare baza construcţiei din plăci de micaşist. Lângă latura de NV au apărut fragmente de 6 vase întregibile, iar pe podea a apărut un vas de tip cupă în care a fost identificat un disc cu marginile uşor înălţate (capac), ornamentat prin incizie în manieră

Turdaş.

C44 - locuinţă de suprafaţă marcată de un aliniament de gropi de stâlp la -0,60 m, S3/2010, c.22-28. Pe nivelul de săpătură la -0,50 -0,60 m a apărut o cantitate impresionantă de material ceramic, dălţi, statuete antropomorfe, utilaj litic. Stratigrafic aparţine nivelului intermediar de locuire (Suplac II la D. Ignat).

C48 - locuinţă de suprafaţă conturată în S3/2010, m. 65-69,7, la -0,30, fund la -45 m. Surprinsă parţial având dimensiunile cunoscute de 3,20 x 1,60 m. Conturată ca o aglomerare de piatră şi fragmente ceramice. Pe marginea de V a apărut o râşniţă. În aceeaşi zona au apărut fragmente de vase întregibile de mari dimensiuni. Au fost recoltate numeroase fragmente ceramice, dălţi, utilaj litic, o statuetă antropomorfă, o lingură. Pe marginea complexului au fost conturate gropi de stâlp. Aparţine nivelului superior de locuire neolitic de la Porţ. (Suplac III la D. Ignat).

C64 - o posibilă locuinţă adâncită, conturată în S3/2010, m. 72-75, complex surprins parţial în suprafaţa de cercetare (3 x 2,40 m), conturat la 1,12 m fund la 1,96 m. În umplutură foarte mult pământ ars la roşu şi lentile de cărbune. Pe baza materialului ceramic pictat complexul aparţine unui nivel timpuriu de locuire (anterior Suplac I, la D. Ignat).

C65 - posibilă locuinţă adâncită, conturată în S3/2010, m. 68-72, la -1 m, fund la 1,68. Pe fundul complexului au apărut 3 gropi de stâlp, iar în jurul lui alte 4 gropi. Din umplutură au fost recoltate fragmente ceramice, o statuetă, o daltă, vase miniaturale. Aparţine unui nivel timpuriu de locuire (Suplac I la D. Ignat).

C108 - locuinţă de suprafaţă, cercetată în S4/2010, la -0,35-0,40 m, c. 40-46/0-3, marcată pe baza unui nivel de chirpic amestecat cu piatră şi fragmente ceramice. Aparţine nivelului superior de locuire, Suplac III la D. Ignat.

C120 - locuinţă de suprafaţă cercetată parţial în S5/2010, c.27-31, având dimensiunile de 3,60 x 1,30, conturată la –0,35 m ca un nivel de chirpic, piatră de râu, ceramică. Pe alocuri a fost identificată podeaua de lut galben, parţial arsă la roşu. Au fost recoltate fragmente ceramice şi 2 dălţi. Aparţine nivelului superior de locuire, Suplac III la D. Ignat.

C121 - locuinţă de suprafaţă cercetată parţial în S5/2010, la 0,45, fund la -0,60. S-a conturat ca o platformă de piatră sub care a apărut podeaua de lut galben, parţial arsă la roşu. În zona centrală a fost identificată o vatră simplă pe care era aşezat un vas întreg. Sub nivelul primei podele a apărut o a doua podea din lut galben. Au fost recoltate fragmente ceramice, o daltă, utilaj litic.

C135 - o posibilă locuinţă adâncită, cercetată parţial în S5/2010, având dimensiunile de 3,10 x 2m, de forma ovală, conturată la -0,85 fund la 2 m adâncime. În profil sunt sesizate niveluri succesive de cenuşă, lut galben, lut cenuşiu, lentile de cărbune. Pe marginea sudică a fost identificată o groapă de stâlp. Posibil ca acest complex să fie o locuinţă adâncită sau o groapă de provizii acoperită. Din complex au fost recoltate numeroase fragmente ceramice pictate. Complexul aparţine unui nivel timpuriu de locuire, dar nu cel mai timpuriu, de tip Suplac I la D. Ignat.

C137 - posibilă locuinţă adâncită, cercetată în apropierea C135, S5/2010, la 0,80 m adâncime fundul la -1,20, - 1,90. Complexul este format dintr-o groapă de mari dimensiuni, 2,60 x 2,60 m, pe marginea căreia la 1,20 a fost conturată o treaptă de unde a fost recoltată o cupă cu picior întregibilă. De la groapă s-a conturat un culoar de 2 x 2,10 m având adâncimea de 1,05. În groapa centrală pe fund în opoziţie au apărut 2 gropi de stâlp, iar de la nivelul de conturare pe marginile de N - V şi E alte două gropi de stâlp. Din complex au fost recoltate numeroase fragmente ceramice pictate, vase întregibile sau parţial întregibile, un ac din os etc. Complexul aparţine nivelului timpuriu de locuire.

C143 - locuinţă de suprafaţă cercetată în S4/2010, având dimensiunile de 3,80 x 1,80 m, la -0,80 m. Locuinţă rectangulară identificată după urma de podea de lut galben, spre peretele de NE fiind observată o vatră distrusă. Aparţine nivelului intermediar de locuire (Suplac II la D. Ignat).

C155 - locuinţă de suprafaţă, sesizată în S4/2010, la -0,80 în apropierea C143. A avut dimensiunile de 3,80 X 2 m, podea de lut galben, aproximativ central a fost observată o urma de vatră distrusă. Pe marginea complexului au apărut 2 gropi de stâlp. (Suplac II la D. Ignat)

C 161- locuinţă de mari dimensiuni 5 X4m, sesizată pe baza podelei de lut galben şi pe alocuri arsă la

roşu. Pe nivelul de conturare a fost înregistrat şi un nivel de dărâmătură (chirpic) precum şi numeroase blocuri de micaşist. La -0,80 apare prima podea de lut de aproximativ 10 cm grosime, iar la 1,20 apare cea de-a doua podea de lut galben, sub nivelul celei de-a doua podea apar aliniamente de gropi de stâlp. Complexul aparţine unui nivel timpuriu de locuire, de pe podele fiind recoltate numeroase fragmente ceramice, vase miniaturale, utilaj litic.

Morminte

C45 - mormânt de inhumaţie cercetat în S3/2010 la -0,80 m, c.48-49; orientare N-S. Nu a fost sesizată groapa mormântului, scheletul precum şi inventarul fiind depuse în umplutura unui alt complex. Din schelet s-au păstrat craniul, foarte prost prezervat, şi un fragment de os lung de la picior. La picioare au fost depuse 3 vase întregibile dintre care 2 amfore şi o statuetă antropomorfă. În zona capului au apărut fragmente de la un alt vas.

C61/1 - mormânt de inhumaţie, orientat V-E, cercetat în S3/2010, c.50-52., la –0,89 m. Nu a fost sesizată groapa mormântului, scheletul din care s-a păstrat doar fragmente de craniu şi mandibulă de asemenea foarte prost păstrate a avut probabil orientarea V-E. După amplasarea vaselor probabil ca acestea au fost depuse de-a lungul corpului. Au fost recuperate 4 vase întregibile, unul având în interior ocru roşu.

C61/2 - mormânt de inhumaţie cercetat în S3/2010, c.52-53/3-4, la -0,84, pe marginea de V a complexului C61. Nu a fost sesizată groapa mormântului fiind amplasat în umplutura complexului C61. Nu au fost recuperate oase, doar 2 vase şi o daltă.

C163 - mormânt de incineraţie, cercetat în S4/2010, m. 47-49. Groapa de formă patrulateră a avut dimensiunile de 1,60 x 1,30 s-a conturat la -1,07 m. În centrul gropii au fost depuse în linie 3 vase, 2 cupe fără picior şi o strachină, lângă acestea fiind amplasate, pachet, oase incinerate. Toate oasele precum şi pământul dintre ele au fost colorate cu o substanţă roşie (ocru roşu).

Acelaşi tip de depunere a fost înregistrată pe fundul unui şănţuleţ de palisadă, C68, din S3/2010, m. 58-59, la -1,60, dar în acest caz au fost depuse doar resturile cinerare vopsite cu roşu.

Este posibil ca următoarele complexe să fi reprezentat morminte:

C66 - depunere de 2 vase întregibile şi unul fragmentar, S3/2010, m. 64-65,2/0-1, la -1 m.

C80 - depunere 2 vase întregibile (o strachină şi o cupă fără picior), S3/2010, m. 57-58/3-4, la -1m.

C82 - pe nivelul de conturare al acestui complex aflat în colţul opus al C45, S3/2010, c.49-50/4-5 au fost identificate 3 vase întregibile. Complexul nu a putut fi cercetat în întregime fiind inundat.

C84 - o înşiruire de 4 vase, în S3/2010, m 53-54,2/2-3, la -1m.

C97 - depunere de 7 vase întregibile, cupe, străchini cu picior sau cupe fără picior, în S4/2010, m 9-10, -0,60.

În toate suprafeţele deschise au fost sesizate unul sau două şănţuleţe care provin de la o palisadă interioară. După orientarea acestora şi zona în care au fost sesizate par să indice existenţa a două sisteme. Un prim sistem este format din urmele sesizate în S1/2010 şi care pot să se continue cu cele sesizate în S0, CA, S1/2002, şi care par să închidă o suprafaţa din zona centrală a sitului de la Porţ „Corău”. Şănţuleţele din S3, S4, S5, S2/2010 par să aparţină unui al doilea sistem amplasat în zona inferioară a sitului de la Porţ. Nu avem date despre existenţa unui astfel de sistem în zona de sit de la Suplac.

La aceste complexe se adaugă un număr de 73 gropi dintre care 65 neolitice, 3 Hallstatt, 5 epocă romană. [Sanda Bacueţ Crişan]

Descoperirile din perioada târzie a primei epoci a fierului (Ha D)

În campania de cercetare a staţiunii arheologice de la Porţ Corău din anul 2010 au fost descoperite patru complexe arheologice, atribuite perioadei târzii a primei epoci a fierului. Toate cele patru complexe au fost descoperite în secţiunea S2/2010, trasată aproximativ la NNV de suprafeţele cercetate în campaniile anilor 2002-2003.

Primul complex atribuit acestei perioade a apărut chiar în zona primilor metri ai secţiunii menţionate. Este vorba despre C16 probabil o construcţie, surprinsă parţial între m 0-2,4. În sectorul surprins în secţiunea S2 construcţia se adâncea până la 1,50 m. Au fost surprinse două gropi de stâlpi, ambele aparţinând acesteia. Construcţia a suprapus un complex mai vechi, din care a mai fost evidenţiată o parte spre est. Acest ultim complex se adâncea doar până la cca. 1 m. Este vizibilă în profil o lentilă cenuşiu-gălbuie, cu aspect lutos ce reprezintă sterilul excavat pentru amenajarea construcţiei cu indicativul C16. Caracterul complexului C 16 este dificil de precizat, mai ales că urmele sale nu au fost evidenţiate şi în secţiunea S5, trasată paralel cu S 2, la o distanţă de 0, 50 m. În imediata apropiere a acestui complex au apărut două gropi (C 9 şi C 12) ambele tronconice în secţiune, cu diametrul maxim pe fundul gropii. După aspect cele două par să fie gropi pentru păstrarea proviziilor, ceea ce ar sugera că acesta (complexul C 16) ar putea reprezenta o locuinţă. Inventarul complexului C 16 este reprezentat de ceramică fragmentară. Se remarcă printre acestea câteva fragmente lucrate la roată. Cele două gropi de provizii au un inventar modest constând din puţine fragmente ceramice şi chirpici sfărâmat. Ultimul complex arheologic (C10) ce datează din perioada târzie a primei epoci a fierului, descoperit în campania de cercetări a anului 2010 s-a conturat între m. 13,80 – 16,20 ai secţiunii S2. Pe latura scurtă lăţimea maximă a complexului era de cca. 2,00 m. Pare să fie vorba despre o construcţie adâncită, cu accesul în trepte dinspre nord-est, către zona centrală care se adânceşte până la 1,60 m. Umplutura acestui complex era cenuşoasă, relativ afânată cu mult cărbune. Inventarul este mai bogat în comparaţie cu precedentele complexe şi constă dintr-o cantitate importantă de ceramică, inclusiv numeroase fragmente lucrate la roată. Din umplutura construcţiei provine un vârf de săgeată din bronz, de tipul fără dulie şi cu trei muchii, identic cu alte două piese descoperite în campaniile precedente din acest sit.

În celelalte suprafeţe cercetate în campania anului 2010 nu au mai surprinse alte complexe ce datează din perioada târzie a primei epoci a fierului. Sporadic au apărut însă fragmente ceramice din această perioadă dar şi o serie de piese din metal. Este vorba în primul rând despre o psalie din fier, respectiv un fragment de brăţară din bronz, ultima probabil datând din aceeaşi perioadă. Ca şi în cazul cercetărilor anterioare, din anii 2002-2003 am constatat că un strat de cultură aferent prezenţei umane din perioada târzie a primei epoci a fierului a fost surprins doar în preajma complexelor descoperite. În S2/2010 grosimea maximă a stratului de cultură din această perioadă atinge 0,22 m. Dacă prima grupare de complexe (două locuinţe şi o serie de gropi) din această perioadă a apărut în zona mai înaltă a sitului, cea de-a doua grupare, cercetată în anul 2010, se plasează la cca. 130 m distanţă. Se pune întrebarea dacă cele două grupări sunt contemporane, deşi ambele se datează în cadrul mai larg al perioadei târzii a primei epoci a fierului. Vârfurile de săgeţi, precum cele descoperite în ambele grupări au o perioadă de utilizare mai lungă. În aceste condiţii analiza ceramicii descoperite în complexele din cele două grupări poate oferi o serie de indicii. Un prim indiciu îl reprezintă ponderea ceramicii lucrate la roată. Dacă în complexele primei grupări, cercetate în 2002 – 2003, a apărut un singur fragment lucrat la roată, în cazul celor descoperite în campania anului 2010 această categorie este bine reprezentată cantitativ prin fragmente ce provin de la diverse forme. Deşi materialul ceramic din campania anului curent nu a fost analizat decât sumar, impresia noastră este că aceste ultime complexe, aparţin unei etape mai recente a perioadei târzii a primei epoci a fierului. Este utilă în acest sens şi o analiză comparativă cu ceramica ce provine din staţiunea de la Porţ Paliş (aşezare fortificată şi necropolă), staţiune ce poate fi datată mai pe larg la sfârşitul primei epoci a fierului – începutul celei de-a doua epoci a fierului. [Ioan Bejinariu]

Complexe de epoca romană

Cele 5 complexe aparţinând epocii romane, toate gropi, au fost identificate în S3/2010, c.28-29, complexul C23, în S4/2010 2 gropi C54/1 şi C54/2 şi S5/2010 alte 2 gropi C128 şi C129. Din complexe şi în special C54/2 a C128 au fost recoltate numeroase fragmente ceramice provenite de la vase de provizii, ornamentate cu brâuri în ghirlandă şi incizii. Din C23 a fost recoltat un fragment de vas de tip Przsevorsk. Ceramica datează complexele în sec. II - III.

În campania anului 2010 au fost cercetaţi 836 m2.

În cei 836 m2 cercetaţi în anul 2010, au fost identificate şi cercetate un număr de 165 de complexe, morminte, locuinţe, gropi şi sisteme de protecţie (palisade). Majoritatea complexelor aparţin celor 4 niveluri neolitice sesizate diferit pe traseul suprafeţelor deschise, existând 4 complexe care se atribuie Hallstatt-ului,

Generat la: 06.08.2025 16:37

cultura Sentesvekerzug, şi 5 complexe de epocă romană. Din complexe au fost recoltate numeroase vase întregi sau întregibile, vase miniaturale, 20 de statuete antropomorfe, 2 zoomorfe, linguri de lut, plăci decorate în stil Turdaş, aproximativ 200 de dălţi din piatră, numeros material litic cioplit. De remarcat complexele aparţinând culturii Pişcolt, extrem de bogate în material ceramic pictat dar şi incizat, la materialul ceramic adăugându-se bulgări şi lame de obsidian. Pe lângă cele 200 de dălţi, au mai fost recoltaţi numeroşi bulgări de piatră cu urme de desprindere, fapt ce certifică producţie în aşezare a acestora.

Informații suplimentare online

Raportul 4658 din cronica.cimec.ro
Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro